

ŠTRUKTÚRA A VLASTNOSTI PEVNÝCH LÁTKO

- 1) Aký je modul pružnosti v ťahu ocelového drôtu s dĺžkou 1 m a s prierezom $0,5 \text{ mm}^2$, keď sa pôsobením sily 200 N predĺži o 2 mm?
- 2) Ocelová skúšobná tyč s priemerom 15 mm sa pretrhla silou $1,63 \cdot 10^5 \text{ N}$. Určte medzu pevnosti v ťahu použitej ocele. [923 MPa]
- 3) Relatívne predĺženie ocelového drôtu je 0,5 %. Aká bola pôvodná dĺžka drôtu, keď sa pri deformácií v ťahu predĺžil o 6 mm?
- 4) Pôvodná dĺžka cínového drôtu bola 88 cm a relatívne predĺženie ťahom bolo 0,5%. Vypočítajte predĺženie drôtu!
- 5) Plocha pričného rezu cínového drôtu je 5 mm^2 . Akou najväčšou silou možno napínať drôt, aby sa neprekročila medza úmernosti 3,4 Mpa?
- 6) Drôt s dĺžkou l , s prierezom S napínaný silou F sa predĺži o 4 mm. O akú dĺžku sa predĺži drôt z rovnakého materiálu, ak má dĺžku l a prierez $2S$? Tiež je napínaný silou F .
- 7) Šľacha zvierata s dĺžkou 16 cm sa účinkom sily 12,4 N predĺži o 3,3 mm. Ak predpokladáme prierez šľachy za kruhový s priemerom 8,6 mm, nájdite jej modul pružnosti!
- 8) Ocelové lano je spletené z 20 drôtov, každý z nich má priemer 2 mm. Medza pevnosti ocele je $5 \cdot 10^8 \text{ Pa}$. Pôsobením akej sily sa lano pretrhne?
- 9) Navrhňte priemer ocelového lana, na ktorom je zavesená kabínka výťahu, ak maximálne zaťaženie výťahu je 2500 kg a jeho maximálne zrýchlenie je $1,5 \text{ m} \cdot \text{s}^{-2}$! Z hľadiska bezpečnosti uvažujte, že najmenšie napätie pôsobiace na prierez lana má byť 5-krát menšie ako medza pevnosti ocele ($5 \cdot 10^8 \text{ Pa}$).
- 10) Určte veľkosť celkového predĺženia železného drôtu, ktoré je spôsobené jeho vlastnou váhou. Drôt má konštantný priemer a je dlhý 100 m. Jeho hustota je $7,8 \cdot 10^3 \text{ kg} \cdot \text{m}^{-3}$ a modul pružnosti v ťahu je $2 \cdot 10^{11} \text{ Pa}$. [3,8 · 10⁻³ m]
- 11) Ocelovú tyč s prierezom 2 cm^2 zohrejeme z teploty $0 \text{ }^\circ\text{C}$ na teplotu $50 \text{ }^\circ\text{C}$ a potom ju prudko ochladíme na pôvodnú teplotu. Určte, akou najmenšou silou pôsobiacou v smere osy tyče je treba pôsobiť na tyč, aby sa pri ochadzovaní neskrátila. Predpokladajme, že modul pružnosti $21 \cdot 10^{10} \text{ Pa}$ sa s teplotou nemení. Súčiniteľ dĺžkovej teplotnej rozťažnosti ocele je $1,2 \cdot 10^{-5} \text{ K}^{-1}$. [25,2 kN]
- 12) Zinkový a železný prúžok majú pri teplote $20 \text{ }^\circ\text{C}$ rovnakú dĺžku 20 cm. Pri akej teplote sa dĺžky oboch prúžkov líšia o 1 mm? Teplotný súčiniteľ dĺžkovej rozťažnosti zinku je $2,9 \cdot 10^{-5} \text{ K}^{-1}$, železa $1,2 \cdot 10^{-5} \text{ K}^{-1}$. [314 °C]
- 13) Ocelové potrubie parného vedenia má pri teplote $20 \text{ }^\circ\text{C}$ dĺžku 45,00 m. Ako sa zväčší dĺžka potrubia, ak v ňom prúdi para s teplotou $450 \text{ }^\circ\text{C}$? Teplotný súčiniteľ dĺžkovej rozťažnosti ocele je $1,2 \cdot 10^{-5} \text{ K}^{-1}$. [45,23 m]
- 14) Vypočítajte hmotnosť medenej súčiastky, ktorá má pri teplote 670 K objem 1 dm^3 . Hustota medi pri teplote 273 K je $8900 \text{ kg} \cdot \text{m}^{-3}$, súčiniteľ dĺžkovej teplotnej rozťažnosti medi je $1,7 \cdot 10^{-5} \text{ K}^{-1}$. [8,7 kg]
- 15) Odmerný sklenený valec má pri teplote $20 \text{ }^\circ\text{C}$ vnútorný objem $500,0 \text{ cm}^3$. Aký bude jeho objem pri teplote $70 \text{ }^\circ\text{C}$? Teplotný súčiniteľ dĺžkovej rozťažnosti skla je $8 \cdot 10^{-6} \text{ K}^{-1}$ [500,6 cm³]
- 16) Pri teplote $10 \text{ }^\circ\text{C}$ má medená kocka objem 600 cm^3 . Aký objem bude mať kocka pri teplote $210 \text{ }^\circ\text{C}$? $\alpha_{\text{Cu}} = 1,6 \cdot 10^{-5} \text{ K}^{-1}$. [606 cm³]
- 17) Pri teplote $0 \text{ }^\circ\text{C}$ má olovená guľa priemer 200 mm. Aká je relatívna zmena objemu tejto gule pri zvýšení teploty na $100 \text{ }^\circ\text{C}$? Aký objem má guľa pri teplote $100 \text{ }^\circ\text{C}$? [0,9%, 4,24 dm³]